

Katedra

Posebna izdaja

MARIBOR

9. AVGUST 1969

Kje smo študentje?

Dogodki zadnjih dni dajejo videz, da so poletni meseci z vso vročino in lenobnostjo najprimernejši, da pred vso našo javnost in tako tudi študente nenadoma stopi nekaj povsem neprijetno novega. Letos je za poživitev počitniškega avgusta poskrbel zvezni izvršni svet s svojo odločitvijo, da ne bo predlagal mednarodni banki posojila za novo cesto v Sloveniji. To odločitev je zvezni izvršni svet sprejel ne glede na vse razloge strokovne narave, ki govore v prid novi cesti. Zvezna vlada se ni ozirala tudi na to, kar so po dolgih razpravah po vsej Sloveniji sprejela telesa, ki vodijo slovensko republiko — izvršni svet in republiška skupščina.

Povsem jasno je, da je vsa slovenska javnost enotno nastopila proti sklepu zveznega izvršnega sveta. Nedvomno pa živimo v obdobju, ki je pomembno ne samo za mariborske, ki se oglašamo s to Katedro, temveč za vse slovenske študente. Med slovenskimi študenti je v zadnjem času postajalo vedno živahnije zanimanje za slovensko narodno bitnost. Ta smer našega delovanja je pred javnost stopala v raznih oblikah: z razpravami o obstoju Slovencev na slovenski zemlji v zamejstvu, z obravnavanjem slovenskega gospodarskega in kulturnega življenja in ne

RAZPOTJE? STISKA? KAM?

Če smo doslej tiho in pridno delali, zadovoljni sami s seboj in s svetom, če doslej nismo mogli razmahniti in vsestransko sprostiti svojih ustvarjalnih sposobnosti, če smo bili doslej zavoljo kdovekakšnih razlogov odvrnjeni od prave poti k svoji človeški in narodni suverenosti, smo v tem trenutku na najboljši poti, da se proces k takšnemu cilju začne resnično dogajati. Tečaji sveta so se premaknili. Pa ne zavoljo prvih človekovih korakov po mesecevi površini, marveč zavoljo banalnega dejstva, ki se imenuje cesta, štirje pasovi asfaltnega traku. Porušili so se zidovi, ki so bili med nami, slovenski narod se je strnil okrog svojih voditeljev, porušen je bil trojanski klanec, pozabili smo na regionalne, nazorske in vsakršne razprtije, začnemo se zavedati samega sebe, svojega poslanstva in poti, ki je pred nami. ZAVEST in INTERESI, dve gibalni slovenskega sveta, sta na način medsebojnega vplivanja povzročili silovito politično in vsakršno dejavno razgibanost slovenskega človeka. V pretekli vojni je slovenski narod dokazal, da tiste latentne, v njem samem pričujoče sužnosti, o kateri so nekateri toliko govorili, ni, da je ni bilo, in da je ne bo. Danes dokazujemo, da tudi brezbrizni nismo, da nam ni vseeno, kaj in kako se z nami dogaja v tem svetu, da se globoko in ODGOVORNO zavedamo svojega položaja.

In ravno zaradi tega je sedaj pravi trenutek, za začetek dejavnosti, za tehtanja in odločitve. Povedati je treba, da nacionalno čustvo ni zgolj muzejska, romantična, fosilska zavezanost svoji tradiciji, svoji zemlji in svoji zgodovini. Tudi to je, a ne samo to. Narodna zavest ni zgolj priklenjenost na svoj košček

drobnjakarstva in psihologizma tako, da so v elementarni higieni narodnega upora in v revolucionarnem sproščanju zadrževanih razrednih koristi razživljali človekove moralne energije in prebujali verovanje ter ljubezen, kakor pravi Edvard Kocbek, je za nami. Zale te moralne energije in prvinske kvalitete, ki bi naj postale neodtujljivo bistvo slovenskega človeka, niso zadobile svoje kontinuitete. Mislile, da smo se po dolgih stoletjih socialne in nacionalne podrejenosti po končanem osvobodilnem boju uresničili v svoji državi, so ljudje začeli pozabljati, mnogokrat pa tudi zavestno odrinjati svoje počelo in brzokone primarno intimni odnos, iz katerega bi morali določiti svoj odnos navzven in svojo bodisi družbenopolitično, bodisi ekonomsko ustvarjalno akcijo. Preveliko afiniteto smo v bližnji preteklosti čutili do tiste misli, da je slo-

Nemogoče je imeti počasne

možgane in hitro cesto

obenem.

(F. Hedl)

venski narod naroc proletarec. Preveč so nam bili blizu razredni interesi in zasebniške materialne koristi. Nič ni bilo lažjega, kakor srednjeevropskega človeka, ki je že sicer nagnjen k pridnosti in ustvarjanju čimboljše zasnove za svoje življenje, zmamiti v malomeščansko, zasebniško, alienacijo in ga odvrgniti od njegove življenjske suverenosti. Od suverenosti, ki pomeni plino in pristno i uporno in dejavno angažirano življenje, takšno ki zmora graditi svojo celostnost na temelju duhovnih vrednot, nenehne ustvarjalne akcije, zavzetosti za razvoj cele narodne skupnosti, na zavesti, da ustvarja spontano in dejavno prispeva k skupnosti, ki je resnično in v vseh dimenzijah njegova. Morda je tega v tem, da doslej še nismo mogli vsestransko razmahniti svojih ustvarjalnih sposobnosti, ker so nas neman socialna in ekonomska razmerja vselej zaoljo čisto normalnih bioloških dejstev, ki vladajo v tem svetu, potiskala v podrejen položaj. In ravno zavoljo tega je važno, da se notranje poglobimo in utrdimo, da se izrgamo iz vsakršnih predsodkov, ki bi nas vnaprej določali, da svojo zavzetost za usod svojega naroda razodemo sebi in svetu. Slovenski človek se še ne zaveda svojega bstva (ali svojega poslanstva, če hočete). Morda je sedaj, ko smo se zaradi ceste zdranili, pravi čas, da na to zavest opozarjamo in jo nenehno poglobljamo v vseh mogočih razsežnostih. Zunanja razmerja, torej družbenopolitična in ekonomska resničnost, pa naj bodo prisoten odsev našega pravega notranjega prepričanja in odgovornosti. In naj ne osane samo pri cesti. Spričo teh neizogibnih spoznanj moramo slovenski študentje in vsi Slovenci eksplozivno, vendar odgovorno in stvariteljsko, kadar je treba, reagirati na vsako negacijo naše narodne biti kjerkoli in kakorkoli se pojavlja. Ne oziraje se na to, od kod in zakaj prihaja. Ne smemo namreč pozabiti na čisto enostavno dejstvo, da naš narod »bo« (obstajal, živel, dihal, ustvarjal), dokler »bomo«. Bomo pa le tedaj, če bomo borbeni in ustvarjalni, nonkonformistični in zavzeti.

Važno je, da v tem trenutku opozorimo, da reakcija slovenskih ljudi ni bila divjaška, paranoično razbijaška in razkrojevalna. Državljeni socialistične republike Slovenije so reagirali odprto in dovezno, stvariteljsko in odgovorno. Posluževali so se vseh demokratičnih poti in samoupravnih kanalov, skozi katere je mogoče speljati svojo akcijo in dokazati svojo odločnost in zavzetost. To je hkratna zrelost in

volja do razčiščevanja odnosov pri nas. In gotovo je bila ta reakcija in je bil ta odnos takšen zavoljo tega, ker se Slovenci dovolj dobro zavedamo zgodovinske nujnosti in pogojenosti, ki nas je pripeljala v zvezo z bratskimi narodi. To je dejstvo, ki je nenehno prisotno, ki se ga nenehno zavedamo in ravno zavoljo tega vnaprej izključuje vsak šovinizem ali nacionalizem emigrantske sorte. V trenutku, ko pa prihajajo pod vprašaj življenjski interesi slovenskega naroda, ko lahko ugotavljamo, da smo imeli, imamo in bomo imeli Slovenci vselej posluh za tegobe nerazvitih področij, kar smo v teh petindvajsetih letih nenehno dokazovali, da smo na druge jugoslovanske narode z resnično ljubeznijo navezani, vsaj toliko kot narodi na jugu na nas; v trenutku ko ugotavljamo, da pa na drugi strani ta zveza, ki smo ji toliko žrtvovali in zanjo toliko prispevali, nima posluha za naše najosnovnejše potrebe, moramo funkcioniranje tako urejene federacije postaviti pod vprašaj. Vpraševati je treba v vseh razsežnostih, na vseh področjih, pa naj bodo ta vprašanja še tako kočljiva in boleča. Krog našega vpraševanja in akcije naj se sklene šele tedaj, ko v nas ne bo več dvoma, ne nezaupljivosti ne sumničenja, ne egoizma... To pa je tudi pogoj za zdravo in pristno življenje slovenske republike in jugoslovanske federacije, ki bi se lahko brez velike škode za trdnost in enotnost kdaj pozneje imenovala tudi konfederacija z vsemi obeležji takšne skupnosti.

In čas, ki prihaja, bo od vseh nas terjal veliko zrelosti, poguma, svobodnega duha in sproščenosti. Dejavno in ustvarjalno moramo biti udeleženi vsi. To je neizprosna nujnost. In odgovornost.

DRAGO JANČAR

IVAN CANKAR:

Poglavitna naloga, ki je prisojena nam Slovincem ob reševanju jugoslovanskega problema, je tale: uveljavimo svoje jugoslovanstvo za zdaj le toliko, da se vsi skupaj, kolikor nas je, naučimo na izust stari srbski izrek: — »Uzda se use i u svoje kljuse!« Toliko bodo priznali tudi najbolj hripavi ilirci: ako pride kdaj do političnega združenja jugoslovanskih narodov — in ne samo moja vroča želja je, temveč tudi moje trdno prepričanje, da do tega združenja res pride — tedaj se to ne more izvršiti drugače, kakor da se združijo enakopravni in enakovredni narodi. Ze sama ta enostavna misel nam kaže polje, kjer moramo orati in sejati ne le zase, temveč za vse jugoslovanstvo. To pa je naše lepo domače slovensko polje.

(Slovenci in Jugoslovani)

nazadnje z obravnavanjem o snovanju svoje lastne slovenske študentske skupnosti, ki ni samo korak naprej v narodni opredelitvi slovenskih študentov, temveč je bistvo v njeni vsebini.

Tako je naše, študentsko stališče ob sklepu zveznega izvršnega sveta samo odziv kot na vsako drugo dejanje v naši družbi, ki po našem mnenju ni v skladu s samoupravnostjo republik in krepitvijo bratstva in enotnosti v okviru naše zveze. Študentje povsem podpiramo slovenski izvršni svet, ko zahteva spremembo sklepa zveznega izvršnega sveta. Naš slovenski odziv na omenjeni sklep ni nikakršno rušenje zveze ali tovarštva med narodi v Jugoslaviji. Sami se svojih odločnih stališč ne smemo ustrašiti in se spraševati, ali naš odločni nastop ne koristi »črni reakciji«. »Bratstvo in enotnost« med narodi, prav tako pa tudi narodna zavest enega samega naroda se pokaže v preizkušnjah. Ta zadnji sklep zveznega izvršnega sveta pa ni samo preizkušnja za Slovenijo, temveč za Socialistično federativno republiko Jugoslavijo.

Zal, da nam počitniško mrtvilo ne dopušča, da bi se srečali z mnenji svojih študentskih sotovarišev v drugih republikah.

13. avgusta se bo zvezni izvršni svet znova sešel. Kako bodo odločili? Sam pričakujem najboljše. Kajti glas vse Slovenije pa le mora tudi imeti svojo veljavo. Nastop vse naše samoupravne slovenske skupnosti ni nikakršno izsiljevanje ali pritisk na zvezno vlado. Kot vsi Slovenci tudi študenti ne pričakujemo, da si bomo priborili kaj tujega, ampak dobili, kar je naše.

JANEZ ŠVAJNCER

1969/1972

IV 284/8
1968/69

Kaj menite o odločitvi ZIS?

Silvo Martinčič, študent: »Sem eden izmed tistih mnogih Slovencev, ki jim ni vseeno, kako bo izgledala naš prihodnost v federaciji jugoslovanskih narodov. Nisem in ne morem biti ravnodušen ob zadnji premišljeni odločitvi zveznega izvršnega sveta, ki kakor kirurški nož posega v naše bodoče življenje. Preveč je že bilo vloženega truda za enakopravnost narodov Jugoslavije, da bi lahko nekateri posamezniki s svojimi odločitvami sejali tisto cvetje, ki še samo preveč bujno raste — šovinizem. Za konec samo misel — kdor seje veter, žanje vihar.«

Marija Pliberšek, uslužbenka: »Kako to, da nam rečejo ne, če sami vse plačamo? Jaz tega ne razumem in zdi se mi, da bo Slovenija vse bolj izolirana od krajev v Jugoslaviji in sosednjih držav. Kako je mogoče, da se v naši družbi kaj takšnega zgodi?«

Erna Kranjc, gospodinja: »Ja, o tem sem že precej brala po časopisih. Jaz se na ceste ne razumem preveč, ampak ker je vsak dan vse več avtomobilov po naših cestah in toliko nesreč zaradi slabih cest, se resnično vprašujem, če je odločitev naše vlade prava. Kje pa se bodo vozili milijoni turistov?«

Franc Hrast, trgovec: »Zdaj pa imam že vsega zadosti. Toliko let smo podpirali nerazviti področja v Jugoslaviji, sedaj ko pa smo tudi sami postali nerazviti in se poskušamo z lastnim denarjem postaviti na noge, pa nam mečeje polena pod noge. Kaj pa so delali slovenski poslanci? Slišal sem, da jih na seji ni bilo — naj izbirajo pravico ali pa iz protesta odstopijo. Tako ne gre več naprej.«

Alojz Pernik, delavec: »Vedno sem govoril, da država ne ve kaj dela, danes pa se mi zdi, da ne ve kaj dela. Sicer sem neizobražen in se v te zadeve ne razumem dovolj, vendar lahko kljub temu rečem, da se mi to vse skupaj zdi sumljivo. Zakaj neki nam ne dajo teh cest, saj bodo koristile tudi njim. Kako pa bodo turisti prišli na jug, če ne bodo prej prečkali severa, to je Slovenije. In kako bomo vozili pomoč na jug, če ne bomo imeli cest?«

mer je republika najbolj naraven okvir, v katerem se združujejo interesi delovnih ljudi na nacionalni ravni

Danes federacije ne moremo več enačiti z njeno državno funkcijo. Konstitucionalna se je že na mnogo širših temeljih z bogato vsebino in oblikami sodelovanja samoupravno organiziranih republik. Na razvoj federacije vplivajo čedalje bolj razvoj samoupravljanja, demokratizacija političnega življenja, materialna krepitev družbe, odprtost in navzočnost v svetovni skupnosti, napori za mir in vse širše zveze z narodi po vsem svetu, boj proti nasilju in diskriminaciji v odnosih med narodi itd. Nedvomno je slovenski narod in so vse progresivne sile v njem življenjsko zainteresirane, da so navzoči v politiki federacije, ker to prispeva k njegovi navzočnosti v svetu.

Idejno nam ni popolnoma uspelo razjasniti in definirati jugoslovanstva. Jugoslovanska ideja se še vedno enači bolj z državo kot pa s pripadnostjo izvorni jugoslovanski samoupravni socialistični ureditvi. Tu in tam še vedno govorimo o Jugoslaviji kot o neki od boga dani večni tvorbi, predpisani in zapisani ne glede na resnične interese in odnose narodov in delovnih ljudi, ki živijo v njenem prostoru in v času, za katerega vemo da pripada socializmu, uresničevalcu zgodovinskih temeljev delavskega razreda in uresničevalcu novih vezi med narodi. To pomeni, da v idejno teoretičnem pogledu živijo razne razredne sektaške in unitaristične zablode iz minule

-niš

lih etap delavskega gibanja, v družbeni praksi pa še vedno delujejo negativno škodljive težnje po fetisiziranju države kot edinega lepila heterogenih nacionalnih interesov. To je miselnost, ki smo jo gojili v etatističnem obdobju. Ta vidi le gozd, ne pa dreves, razmišlja o formalni disciplini, o državnih in družbenih interesih v središču, o oblasti kot integracijskem pospeševalcu, ne vidi pa človeka, delovne organizacije, komune, nacije, gluha je za nove oblike združevanja interesov v odprti samoupravno organizirani družbi. Ta miselnost se mota v vrtincu posledic, ne odkriva pa družbenih vzrokov za spore in navzkrižja. Ob vsaki družbeni dilemi in razlikah jo zazebe za enotnost in stabilnost naše skupnosti. Tako demoralizacijo lahko zasledimo pri nekaterih tistih organizmih, ki so v prejšnjem obdobju nosili težo operativnih gospodarskih in političnih nalog, ne morejo pa razumeti in videti premikov v družbenopolitični strukturi naše družbe. To je kriza starega administrativnega sistema in nerazumevanja novih nalog. Vsem tem postavlja čas vedno ostrejša zahteva. To je čas skokovitega dozorevanja samoupravne zavesti množic in narodov zaradi razvoja znatnosti, kulture in politike.

MITJA RIBIČIČ

(Teorija in praksa, št. 3, marec 1968)

Razočaranje, gnev, in še kaj

Nič ne gre mimo nas, kar ne bi pustilo v nas sledove, kar nas ne bi prisililo k razmišljanju in konec koncev do zaključkov, ki so včasih zelo neohrabrujoči. Mladi smo, z vero in zaupanjem prihajamo v svet — moramo končati v razočaranju, indiferenci in popolni abstinenci v političnih dogajanjih samo zato, ker nam znova dokazujete, da teorija in praksa nista isto? Poskušali smo govoriti s sebi enakimi, s študenti in dijaki. Odgovori nam povedo dovolj, ne da bi pri tem morali videti še njihove oči in obraze. Prisedel sem k mizi, ki pivu in trem študentom. Sklenil sem, da bom vsem dal enaka vprašanja oziroma samo dve: »Kaj misliš o zadnjem sklepu ZIS? in »Kako gledaš na odnos republika — federacija?«. Bilo je veliko odgovorov, veliko molčev, resigniranih obrazov... Študent VTS Držar je bil zelo kratak: — Z velikim razočaranjem sem sprejel vest o tem sklepu, ki pa se mora popraviti. Jožeta, ki je prisedel k mizi nisem mogel vprašati, ker me je sam prehitel z zagotovilom, da je boljše, če ga ne vprašam, ker bo sicer porabil ves svoj sočni besedni inventar.

— Lahko rečem, da je bil naš prvi vtis po udarcu, je posegel v besedo Željko Klarič, absolvent VTS, — veliko razočaranje za vse, ki smo čisto pričakovali. Za nas je to nepojmljivo. Za odnos republika — federacija pa je našel tole razlago:

— Takšnih primerov bi moralo biti čim manj, ker budijo v človeku avtomatično revolto, nezadovoljnost in vse prerašči potem posplošujemo, če ne najdemo krivice. To lahko na tej relaciji privede do hudih motenj. Lepo sem se zahvalil, ko sem videl, kako vsak strmi v svoje pivo, ne da bi ga mikalo še kaj dodatno. Moral sem se odpraviti proti Centru. Ze na poti mi je uspelo ustaviti Jožeta Gruma, študenta VTS. Rade volje je pričel: — Ko sem poslušal Ribičiča, mislim, da ima delno prav, vendar je to vsekakor zapostavljanje. Sam odnos pa mislim, da bi moral biti bolj bratski, sloneti bi moral bolj na enakopravnosti, ne pa na starih centralističnih težnjah kot je bila zdaj praksa. Naj bi se končno tudi v praksi izvajalo to, kar se govori in piše.

Koj nato sem povprašal deklo, ki mi je prišlo naproti. Predstavila se mi je kot Betka Komec, študentka VEKS. Nasmeh ji je izginil z obraza, ko je pričela:

— Kaj naj rečem? Zdi se mi absurd. Saj vse kar se investira, se investira na jug, pri nas pa so ceste nemogoče. Malo je pomolčala in že je bila pri drugem vprašanju:

— V čisto enakopravnem položaju do drugih republik nismo. Primer so zdaj ceste. Zdaj bi jih naj gradili samo po politični liniji, nič pa po gospodarski. To se mi ne zdi v redu. Ko očitno ni bilo več kaj pričakovati, sem pristal ob kinu Union. Zgoraj na travi so ležali fantje, ki jih frizura očitno ne moti, da bi ne imeli svojega mnenja. Prav nič me niso huličansko odgnali in kaj radi so mi odgovorili.

— Ostane brez komentarja, je pričel Bojan Vujič, komercialist. Očitno se je zdelo ZIS bolj važno graditi ceste na jugu, kot pa tujcem odpreti vrata v domovino. Lakonična pripomba je bila na drugo vprašanje, češ da ZIS le vse preveč dela na svojo roko.

Pravnik Ljubo Raičević je pritegnil: — Nimamo se kaj buniti. Poslance smo sami izbrali. Sami smo krivi, če smo zaupali napačnim ljudem. Ob drugem vprašanju se je jasno izrazil za konfederacijo.

Malo čudno sta pogledali gimnazijki, ko sem predrzno prisedel. Toda Milenka Posega z gimnazije Tabor, mi je takoj odgovorila:

— Bila sem presenečena in se mi to sploh ne zdi prav. Če pomislim koliko gre tu skozi samo turistov. Mislim da okoli 90 odst. To je izguba, diskriminacija. Joj, kaj si le mislijo. Ne morem razumeti. Toliko kot smo že mi sami investirali brez tuje pomoči — recimo progo do Kopra. To morajo spremeniti, je odločno zaključila prvo vprašanje.

— Zapostavljeni mogoče nismo, je premišljeno pričela druga. Mislijo pa menda, da imamo vsega že preveč in da nitičar več ne rabimo. Končno pa, ne razumem, saj bo imela od tega korist cela država.

Gošard Stenta, študent, ki je verjetno čakal na kino, je kar udaril:

— Mislim, da je to svinjarija. Slovenci dajejo jugu največ, dobijo pa najmanj. Slovenski program mora biti realiziran. Zakaj bi gradili drugod ce-

ste, turiste pa pustili, da se k nam pripelje skoraj po makadamu, če se sploh še bodo. Kaj pa naj rečem k drugemu vprašanju? Mislim, da imajo republike le neke pravice. Ja, nasi poslanci pa so premalo ostrti. Zdi se mi, da bi z gospodarskega vidika bila konfederacija veliko bolj posrečena.

Zopet proti trgu sem ustavil starejšega študenta. Ko sem mu razložil kaj bi rad, je malo pomislil in ko sem bil že prepričan, da bom lahko pričel pisati, se je premislil in dejal:

— Mislim, da nima smisla odgovarjati. Malo čudno sem pogledal, potem pa vseeno odšel. Zdelo se mi je dovolj. Veliko sem jih namreč slišal, več ali manj natančno informiranih, vendar so si bili v našem edini:

— Če se nam ni že zgodila krivica, je pa sklep že z gospodarskega stališča popolnoma nerazumljiv, smešen. In če hočemo slečiti tistemu, kar smo si zastavili z gospodarsko reformo in s sklepi IX. kongresa, moramo ta sklep revidirati, dokler se ne bomo zapirli v lastno kletko kot kak domišljav pav, je dejal Mirko, ki pa priimka ni povedal, češ saj ni važno.

Mordma res ni, pomembno pa je to, da se vsi občutimo ogojufane, če že ne za ceste, pa vsaj za nekaj, kar še bolj boli. Da namreč tudi zgoraj odstopajo od tistega, kar so si zastavili, namreč smotno speljati gospodarsko reformo.

Toliko torej ti, kri pridejo za vami in ki znajo že sedaj marsikdaj kritično oceniti situacijo in ki bodo nekoč dajali sodbo tudi o vašem delu.

Franci Hedl

Edvard Kocbek:

Ko se je ustvarilo vojaško sodelovanje v jugoslovanskem okviru in se je pokazalo, da se hočejo posamezna osvobodilna gibanja združiti v zvezo osvobodilnih gibanj Jugoslavije, je postalo nujno, da proces preorientacije iz samoslovenstva v zopetno jugoslovanstvo pospremimo z jasno in javno izjavo, z manifestativno opredelitvijo, ki bi razglasila načela novega jugoslovanskega sožitja in enkrat za vselej vzpostavila gospodarska in politična poročstva zoper kakršno koli izrabo. Če tega ne bomo storili, bomo kljub poudarjanju notranje federacije zapluli v nevarno smer centralistične restavracije. Zato čutim, da je treba idejo novega sožitja južnih Slovanov, ki jih je mogoče združiti le v zelo široki federaciji, približati Slovincem prav prepričljivo, se pravi z rezervami, ki smo jih dolžni sebi in svojim zgodovinskim izkušnjam. Ljudje so tako razočarani nad politično povezanostjo z Balkanom, da hočejo stvarnega poročstva, predvsem pa stvarne predstave o tem, kakšna naj bo nova Slovenija v novi Jugoslaviji.

(Listina, razmišljanje po Kočevskem zboru, 4. oktobra 1943)

Dušan Pirjevec:

Grozil nam, da se v svetu te delitve ne bomo mogli pojaviti kot izrazit in enakovreden partner. O tej problematiki govori danes na ves glas npr. tudi vprašanje o vključitvi Slovenije v srednjeevropsko cestno omrežje. Spritno nevarnosti, ki jo prinaša večja ali manjša stopnja izolacije, se utednejo pojaviti — seveda v prenovljeni obliki — znane iliristične in panslavistične tendence, in našel se bo nov Fran Levstik, ki bo na nov način povedal, da »žrtvuje slovenski ideji vse Slovence do zadnjega čempira«. Tako ali drugače smo spet postavljeni pred vprašanje o našem mestu in položaju v Evropi.

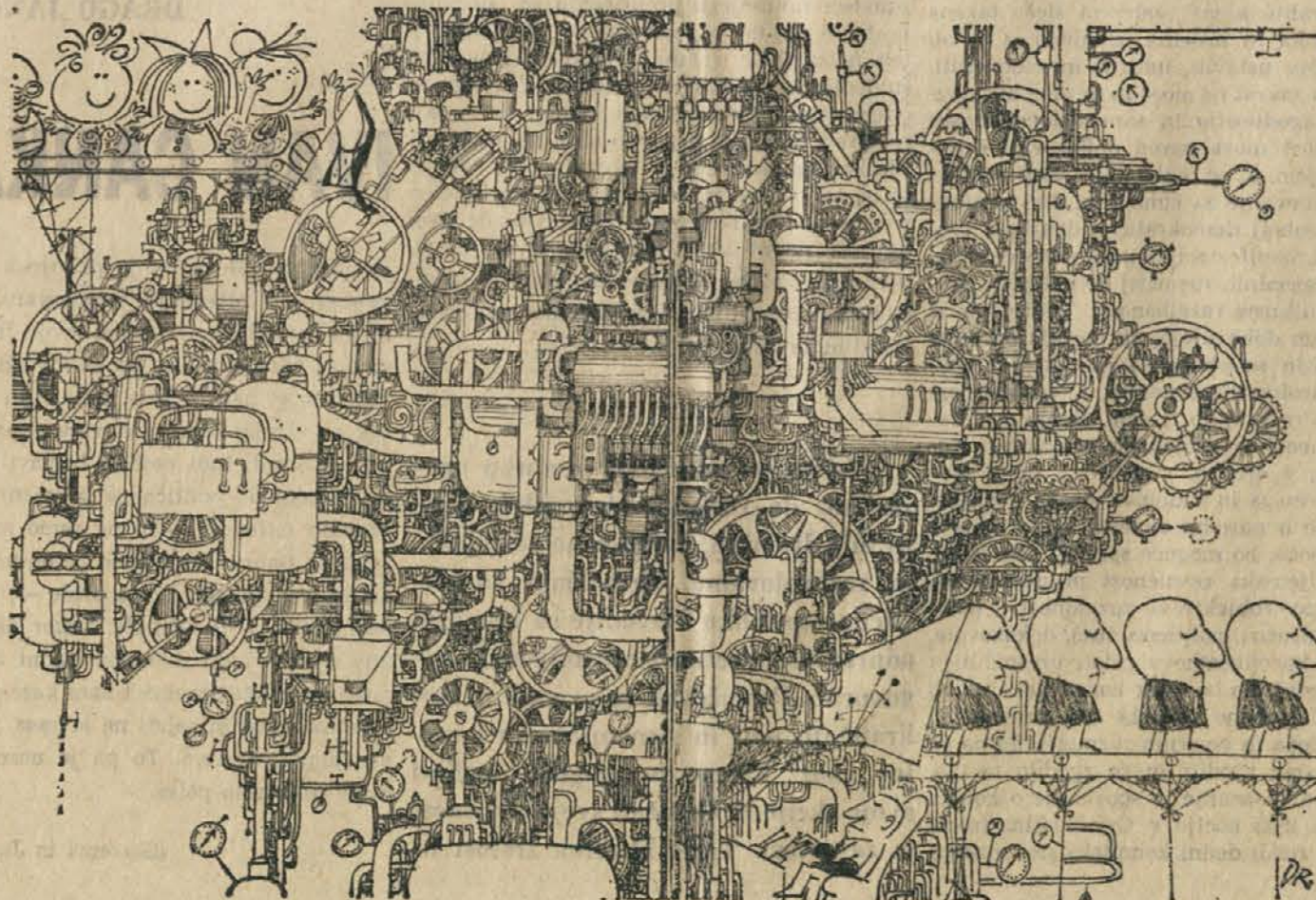
Ta narod je v stiski. O njej govori ne le število marveč predvsem struktura naše sedanje ekonomske emigracije; o njej govori tudi vsem nam znana in neštetokrat ponavljana grožnja »Se bom pa izselil!« Tako je kakor da obstaja doma le, kdor za kaj drugega ni sposoben. In ko v človeka dan na dan udarjajo ježljiva nespretnost, grožnja z izselitvijo in mir apatije, se mu zazdi, da imamo samo še tri možnosti: ali bomo popadli drug drugega za goltance, ali se bomo razšli na vse strani, ali pa bomo sklonjeni glav obstali na mestu in si ne bomo več upali drug drugemu gledati v oči. Tako je, kakor da nas ima v rokah neko čudno protislovje, ki nas meče zdaj sem zdaj tja in ki ga sploh ne moremo jasno ugledati, pa se prav zaradi tega vedemo iracionalno, imamo potem slabo vest, ki si jo navsezadnje potolažimo z nekakšnim sentimentalno patetičnim slovenstvom.

(Problem!)

Boris Pahor:

Federacija, v kateri so vsakemu narodu odgriznili nekaj integritete, je bolj ranljiva in ranjena, kakor tista, v kateri je samobitnost posameznih narodov zdrava podlaga federativnemu ali konfederativnemu sporazumu. Okrnjena suverenost se čuti zapostavljena, zato se najpoprej podzvestno, potem zavestno upre, nazadnje pa začne okrog sebe iskati možnosti za uveljavitev svojih teženj. In to je trenutek, ko se zvarek začne lomiti. Samo kratkoviden idealist lahko upa, da se bo narod, ki bo sprejel idejo bratstva, odrekel svoji suverenosti. Če bo pa družba res dosegla, da se narod ne bo brljal za svojo suverenost, potem bi to pomenilo, da so narod zajeli razvrat, cinizem, hedonizem. Tak narod pa ne bo nikdar mogel biti element trdnosti, ampak ravno narobe.

(Dialogi)

KAJ PA INVESTICIJE?

Slovenija ima 1- 8,4 odst. prebivalcev SFRJ, delež njenega družbenega proizvoda pa znaša kar 15,6 odst. V obdobju 1957—1968 je Slovenija dobila od skupno 22.156.988 le 1.353.691 sredstev iz družbeno investicijskih skladov. Ze ti podatki nam povedo dovolj, kako je bila naša republika ves čas zapostavljena, kako se je v korist nerazvitih območij odpovedala marsičemu, kar bi bilo za normalen razvoj nujno. Za boljše razumevanje pa pogledimo spodnjo izredno zgovorno, nenavadno statisko:

Razdelitev sredstev družbeno investicijskih skladov v obdobju 1957—1969, v tisočih din

Republika	Znesek	Udeležba (v %)	Prebiv. (v %)	Del rep. v družb. proizv.
BiH	3.116.122	14,1	18,8	12,4
Makedonija	2.797.221	12,6	7,8	5,1
Srbija	9.055.616	40,9	40,6	38,5
Hrvatska	4.015.845	18,1	21,7	26,7
Črna gora	1.750.033	7,9	2,7	1,7
Slovenija	1.353.691	6,1	8,4	15,6
(Nerazpor.)	68.476	0,3		
Skupaj	22.156.988	100,0	100,0	100,

Ce ob teh grozljivih podatkih pomislimo, da v naših tovarnah pomaga ustvarjati teh 15,6 odst. družbenega proizvoda zastarel strojni

park, ki je bil moderen za časa avstroogrške monarhije, in ki je tu pa tam morda še kaj pomenil v stari Jugoslaviji, če ob teh podatkih pomislimo na vse tiste tovarne, ki se ravno zaradi tega, ker nimajo denarja za investiranje v modernizacijo strojnega parka, če se spomnimo, da smo vse (zelo redke) infrastrukturne objekte zgradili z lastnim denarjem, pa obenem dajali iz leta v leto tako ogromne vsote za politične tovarne na jugu, ki še zdaleč niso bile ekonomsko upravičene, se moremo resnično vprašati o smiselnosti našega sizifovskega boja in našega nenehno samoodpovedujočega zategovanja pasu. Pa bo kdo rekel, da je tako zastavljeno vprašanje ob zadnjih dogodkih nacionalni ali lokalni ali provincialni egoizem?

Križev pot do podatkov

V tej številki smo hoteli čisto enostavno natisniti podatke o tem, koliko SR Slovenija prispeva od prispevkov, davkov, taks, obresti, itd., itd. v zvezni proračun in v zvezne sklade v letu 1968.

Začeli smo po čisto normalni poti. Najprej: Zavod za statistiko Maribor. Strnjenih podatkov niso imeli, zato pa so skupno z nami pregledali in skušali razbrati željene podatke iz Statističnega biltena, ki ga izdaja centrala Službe družbenega knjigovodstva v Ljubljani. Vse, kar je iz omenjenega biltena bilo mogoče razbrati, je bilo med drugim tole: V letu 1963 je Slovenija od bruto vplačil 4.077.783 od osebnih dohodkov (prispevki iz osebnih dohodkov) odvedla v zvezni proračun 1.847.062 dinarjev, v republiškega 484.751, v občinske proračune je šlo 607.062, prenosi v sklade pa so znašali 1.138.427.

Od davkov je od skupno 1.844.373 romalo v zvezni proračun 972.358 din, v republiškega 212.250, v občinske 216.489, v sklade pa 243.274.

Od carin je od skupno 907.613 zvezni proračun pobral 479.184, ostalo je bilo preneseno v sklade.

Tukaj pa se je naša vednost tudi dokončno ustavila. Nikjer ni bilo mogoče ugotoviti, kako je s sredstvi, ki se stekajo v sklade na vseh nivojih. Koliko gre torej iz tiste zadnje številke v sklade federacije. Napotili smo se v Službo družbenega knjigovodstva, kjer so nam sicer prijazno skušali pomagati, pa pri najboljši volji tudi s pomočjo zveznega statističnega biltena ni bilo mogoče priti stvari vsaj približno do dna. Potrebne bi bile verjetno dolge študije, pa še tedaj bi bilo težko točno povedati številke.

Dalje. Vprašali smo oddelek za proračun pri občinski skupščini. Ne, tukaj nimamo, vprašanje tam Tovarišica je na dopustu. Tovariš ni. Se nihče ne javi. Prav, pa vprašajmo tam, kjer zagotovo morajo vedeti, kaj se dogaja s slovenskim denarjem. Republiški sekretariat za finance. Ne, tukaj ne morete dobiti, pokličite tovarišico toanto. Ne, tudi tukaj ne, pokličite tovariša tegaintega. Ne, teh podatkov nimamo, vprašajte, vprašajte : am vprašajte tja. Grozljiva resnica se razkriva. Saj v tej deželi vendar nihče ne ve, kaj se dogaja z našim denarjem. Ali pač. Poslednja možnost. Glavna centrala Službe družbenega knjigovodstva. Zopet ista telefoniada, na koncu nasvet: Pokličite tovariša X, predstojnika oddelka za statistiko pri SDK. Tovariš X, tukaj uredništvo študentskega lista Katedra iz Maribora. Zanima nas, koliko je SRS od bruto vplačil odvedla neposredno ali posredno: 1. v zvezni proračun, 2. v zvezne sklade. Odgovor je bil strpen in pojasnjujoč. Zadnji udarec. Teh podatkov seveda ne morete dobiti po telefonu. Jaz se natančno držim službenih navodil. Služba je služba. Vi ste študent, kajne. Ko boste prišli v službo, boste že videli, kako gredo te stvari. Še enkrat torej, teh podatkov po telefonu nikakor ne morete dobiti. Svetoval vam bom, kako lahko do njih pridete. Pošljite pismo z obrazložitvijo, kaj in zakaj želite; to pismo bo dobil glavni direktor, ki ga bo prebral in odločil. Pismo bo odstopil meni, in če bo treba, bom te podatke dal. Po telefonu pa nikakor. To je službena tajna. Podatke lahko damo le morda predsedniku skupščine ali predsedniku izvršnega sveta, te poznamo že po glasu. Če kaj nujno potrebujejo. Tako. Res vam predlagam takšno

pot. Ne, nima smisla klicati glavnega direktorja, ker je zaman.

Tako torej. Podatki o tem, koliko SR Slovenija prispeva v zvezni proračun in sklade, so službena tajna. Nihče tega ne more in ne sme izvedeti. Slovenski človek ne sme vedeti, kaj in kako se razpolaga z njegovim denarjem. Tega res nismo v svoji nezreli naivnosti pričakovali. Revčki smo imeli še vedno polna srca in usta načel o demokraciji, samoupravljanju, javnosti dela. Kaže, da jih bomo morali znova premisliti.

Infra struktura

Po vsem kar smo do sedaj napisali je mnogo lažje pribiti, da je infrastruktura t. j. osnovno živčevje vsakega gospodarskega organizma eden od ključnih problemov. Prometna tomboza v Sloveniji in zunaj nje, mnogi poskusi njene prometne izolacije ogrožajo našo eksistenco. Potem ko pogledamo na kompleksen problem našega razvoja (od problema zaposlovanja, pomanjkanja kapitala, problema nerealnih struktur idr.) potem se infrastruktura s posebnim ozirom na promet, energijo in vodno gospodarstvo pokaže v posebni luči. Sedaj nimamo vremena dokazovati, da je infrastruktura prvi pogoj za funkcioniranje modernega gospodarstva, pač pa moramo opozoriti na že dokumentirano dejstvo, da geopolitični položaj Slovenije ne dopušta kakršnokoli zanemarjanje ali zapostavljanje tega problema. Dejstvo, da geopolitični položaj Slovenije terja posebno pozornost do infrastrukture, podpira še prej omenjena ténja glede razvoja terciarnih dejavnosti. Pri tem naj še enkrat omenimo formulo, da obstaja objektivna možnost, da Slovenija postane sčesoma jugoslovanski in evropski servis, tj. nosilec terciarnih dejavnosti, ki presegajo slovenske potrebe (transport, skladiščenje, pakiranje, predelava, dodelava, moderna trgovina, posredovanje vzhod-zahod, turizem ipd.). (Iz materialov za VI. kongres ZKS)

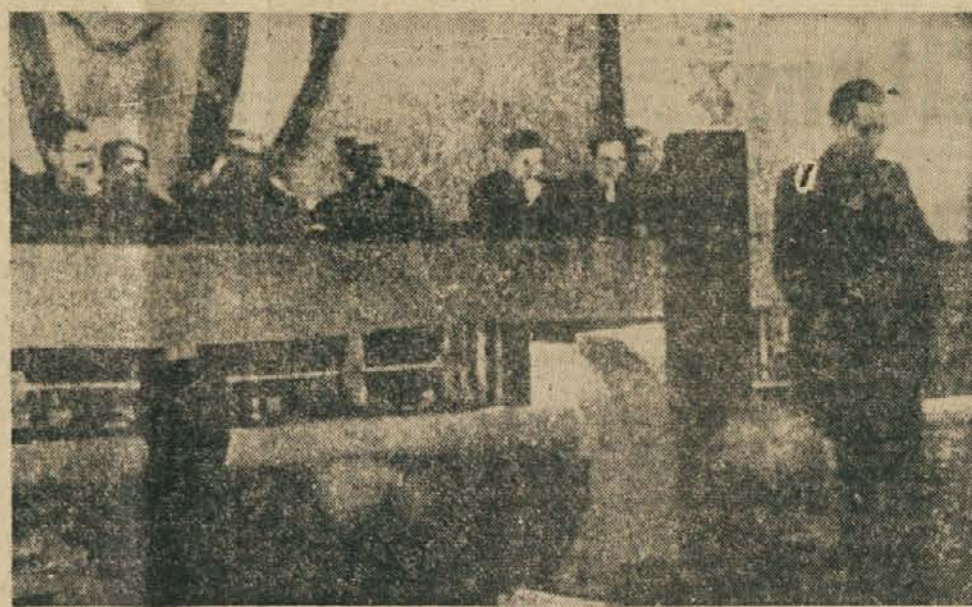
Načelna ne-načelnost

Pisanje nekaterih časnikarjev, predvsem srbskih, o nastalem polčaju ob brisanju kandidature ceste Sentilj—Nova Gorica za kredit mednarodne banke za obnovu in razvoj v četrti kreditni tranš, nas sili v razmišljanje o poštenosti in objektivnosti pisanja teh ljudi in morda celo o njihovih časnikarskih sposobnostih oziroma sposobnostih odkrivanja bistva problema, njegove teže in utemeljenih argumentov. Med to pisano množico je na primer značilno skrajno tendenciozno pisanje časnikarke BORBE Jovanke Brkić.

Tako je Jovanla Brkić zapisala (cit.): Ekonomski, geopolitični in drugi argumenti, ki jih je izvršni svet Slovenije navedel v prid financiranja teh odsekov (Postojna—Razdrto in Hoče—Leveč — op. p. že v četrti tranši mednarodnega kredita bi lahko bili opravičljivi s stališča te republike, vendar to še ne pomeni, da je sklep ZIS napačen, samostojen in nenačelen, kot so, to trdili v protestih Slovenije v tej vroči atmosferi. (Konec cit.)

Preden se sploj spustim v polemiko z Brkićevo, jo naj samo opozorim, da tako vsaj kaže, ne loči pojma financiranje in kreditiranje. Nadalje bi rad pojasnil, da ta cesta ne more biti opravičljiva zgolj s stališča republike Slovenije, saj je znano, da po tej cesti prihaja v Jugoslavijo glavna turističnega prometa in brez ceste ostane takorekoč odrezana vsa Jadranska obala. Ni treba podrobneje razlagati še ostale argumente, ki govore v prid federaciji, kot so dajatve od benecina, devizni priliv od tranzitnega prometa itn., katere si federacija že tako in tako zajema z veliko žlico na račun republike Slovenije. itn. Brkićeva pa gotovo tega ne ve, kot je razvidno iz njenega pisanja ali pa si misli: »Če nimam jaz, tudi ti ne boš imel.« Nadalje pravi, da ni nujno, da je sklep ZIS nenačelen. Torej bomo delali še naprej strogo in togo po načelih, pri tem pa zanemarjali ekonomsko logiko in se dr-

(Nadaljevanje na 4. strani)

TITO:

Spričo tega je nujno, da v vsakdanji družbeni praksi vztrajno odstranjujemo vse tisto, kar tako ali drugače ovira pravilne odnose med našimi narodi, takih motenj, pa je največ na gospodarskem področju. Iz tega jasno izhaja, da je naša perspektiva v izpopolnjevanju socialističnega samoupravljanja, v krepitvi položaja delovnega človeka na delovnem mestu in v komuni, v nadaljnji graditvi našega gospodarstva ter v doslednem izvajanju gospodarske in družbene reforme.

(Govor v Skopju)

EDVARD KARDELJ:

Za krepitev demokratičnih in enakopravnih notranjih odnosov med narodi in narodnostmi Jugoslavije je odločilnega pomena nadaljnja krepitev in razvijanje samoupravljanja na vseh področjih našega družbenega življenja. Samoupravljanje namreč pomeni, da z dohodkom od dela, to se pravi s preseženim delom, ne razpolaga ne klasični privatni lastnik kapitala, ne sodobni monopolistično kapitalistični center, ne državno lastniška birokracija, ne vladanje stro-

Kdor drugemu jamo koplje, je svoje sreče kovač.

(Ljudska)

kovnjakov, ne vladanje inteligence, ne nekakšni ločeni politični pderstavniki, ne nekakšni vodilni narod ali supernacionalna država, marveč samoupravno organizirani delovni ljudje. To pa hkrati pomeni, da tudi vsak narod samostojno razpolaga s presežkom dela, ki je materialna osnova njegovega nacionalnega razvoja.

(Govor v Umagu)

STANE KAVČIČ:

Kadar govorim o nacionalni ekonomiki, mislim na tisto materialno osnovo naroda ali republike, brez katere si ne moremo predstavljati njene družbene nadgradnje, spremembe v socialni strukturi, njene enakopravnosti in nacionalne afirmacije. Drugo vprašanje pa je, da je takšna nacionalna ekonomika kot ekonomska kategorija, kot materialna baza naroda ali republike prav tako specifično povezana in na specifičen način vključena v jugoslovansko gospodarsko skupnost, kakor je povezan in na specifičen način vanjo vsak narod ali republika kot politična ali sociološka kategorija. Ustvarjanje take nacionalne baze, take nacionalne ekonomske kategorije in, kakor to označujem, nacionalne ekonomike, je nerazdružljivo povezano s temeljnimi nacionalnimi interesi, ki obstoje nedvomno, kakor obstajajo narodi in republike.

Delež Slovenije v Jugoslaviji

V Jugoslaviji tvori prebivalstvo SR Slovenije 8,4 odst. Teh 8,4 odst. ali 1.700.000 Slovencev ima v Jugoslaviji take deleže:

	%
pridelek živ	0,9
proizvodnja pšenice	2,9
površina njiv	3,8
poraba umetnih gnojil	5,0
poročina	7,9
vrednost opravljenih gradbenih del	13,5
zaposleni	14,4
promet v trgovini na drobno	15,2
družbeni proizvod	15,8
žveplena kislina	16,6
posek lesa	17,9
elektro energija	19,7
registrirani potniški avtomobili	23,9
žagan les	26,4
jeklo	27,6
papir	28,8
bombažna tkanina	31,8
lesovina	77,9
prihod tujih potniških vozil čez meje	97,3

Čitam in se čudim

Kako so reagirali nekateri časopisi na jugu, je pa že nekoliko smešno. V Večernjih novostih je 1. avgusta S. Marinkovič takole komentiral slovenske proteste:

Kadar gre za infrastrukturne interese je kaj lahko angažirati široke sloje ljudi, da se v obrambi lokalnih interesov izjasnujejo in glasujejo v korist nečesa, kar je samo deloma resnično.

Če bi nekdo žele, bi zelo lahko pridobil tudi javnost v Slavoniji in Sremu za izgradnjo odseka avtoceste Beograd-Zagreb in da to zelo argumentirano opravičuje kot splošno-družbeni interes. Lahko bi se med drugim, zagotovila podpora kateregakoli kraja, če bi to bilo oportuno. Ne trdimo, da se tovariši, ki se zdaj angažirajo v Sloveniji, želijo okoristiti z nedovoljenim političnim pritiskom, ki ruši odločitev ZIS, toda ravno zaradi tega bi morali jasneje in odločneje zavreči vse tiste predloge in mišljenja, ki so podobna žalitvi ali pa to so. Dobro je, da se zdaj, ko je nezadovoljstvo že tu, še enkrat mirno premislijo vsi razlogi, ki prihajajo na dan. V toku ponovne demokratične opredelitve, ki ne mora temeljiti na ekonomiji trenutka in v bodoče, toda upoštevajoč skupno razvojno politiko posameznih krajev in regij, kar mora ZIS upoštevati. Odločitev se lahko potrdi ali spremeni, ampak če se potrdi, to ne more in ne sme pomeniti, da je mogoč politični štrajk — vračanje mandatov poslancev Slovenije v zboru narodov in podobno. Zakaj so odloki, za katere ni nujno, da so nam všeč, so pa sprejeti v skladu z našim demokratičnim samoupravnim sistemom.

Brez komentarja (podčrtali mi)!!!

Quo vadis Mitja Ribičič?

Ne iz zlobe in dlakocepstva, marveč iz totalnega razočaranja in nezadovoljstva nad površnim in nepopolnim odgovorom, ki ga je tovariš Ribičič dal novinarjem in ki smo ga poslušali po radiu. Odgovor, ki nas je pustil prazne, dvomeče in skrajno presenečene. Presenečene, ker smo pričakovali, če že ne odločne besede, pa vsaj toliko tehten in doku-

Nič čudnega, če se bo poslej v slovenskih časnikih pojavljal oglas: Novega oplamenjam za dobro ohranjenega konja. (F. Hedl)

mentiran odgovor, ki bi nas vsaj malo zadovoljil — v kolikor je sploh še možen kakšen odgovor. Zakaj niti republiški niti paritetni ključ nas ne bo odvrnil od tega, da bi se zopet ne vprašali, če smo res že razčistili odnos republika-federacija, če smo res že našli optimalno rešitev, ki bi zadovoljevala vse. Tako pa opažamo vse več kontradiktornosti med našimi besedami, programom in obljubami, ki ste jih dali pred ZIS, in prakso, ki se je tokrat pokazala v povsem drugačni luči, kot pa smo jo pričakovali po IX. kongresu ZKJ. In to predvsem na to bi radi pokazali, ker je to vzrok naše revolte, vzrok vedno večjega nezaupanja ZIS, ki ostaja kljub obljubam in sklepom še vedno morda bolj naklonjen etatistični poti, kot pa poti gospodarske reforme, racionalizaciji funkcionalnega, medsebojnega dogovarjanja. Dovolj je samo, če citiramo vaše besede in naše nezaupanje je popolnoma upravičeno.

»Posebej bi rad poudaril, da bo na vseh sektorjih aktivnosti naša glavna skrb, odločno izvajati družbeno in gospodarsko reformo.«

»Pri izpolnjevanju sklepov in družbene prakse in stalno naslonjeni na dosežke znanstveno raziskovalnega dela, si bomo prizadevali dati svoj prispevek k nadaljnjemu razvoju družbeno ekonomskega sistema.«

»Celotni mehanizem planiranja je treba osvoboditi etatističnih lastnosti in zagotoviti, da

bo plan v največji meri samoupravni dogovor proizvajalcev in njihovih združenj, razen tega pa dogovor vseh narodov in narodnosti Jugoslavije.«

»V ta namen je potrebno, da se gospodarske organizacije in njihova združenja že zdaj lotijo dela za planiranje lastnega razvoja, naslonjeni na koncept reforme in politična gledišča IX. kongresa.«

»Delati v federaciji pomeni delovati v interesu vseh socialističnih republik in celotne socialistične skupnosti.«

(Vse 17. maja v ZS)

»V gospodarski politiki bomo nadaljevali gospodarsko reformo.«

(27. aprila v Velenju)

»Mi ne potrebujemo kabinetskega, administrativnega plana, pač pa plan, v katerem bo prisoten znanstveno-tehnološki razvoj gospodarstva.«

(11. aprila v »Boris Kidrič«)

»Kot njegovi predsednik (ZIS) moram voditi jugoslovansko politiko v interesu reforme, ker sem prepričan, da je to tudi v skladu z interesi razvoja Slovenije.«

(Strunjan, 11. julija,

v pogovoru z novinarji)

Franci Hedl

Načelna ne- načelnost

(Nadaljevanje z 3. strani)

žali paritetnih dogovorov, čeprav se zavedamo, da delamo s tem neizmerno škodo. Tako tendenciozno pisanje na sili v prepričanje, da določeni ljudje nočejo in ne morejo priznati potrebo po funkcionalizaciji in racionalizaciji gospodarstva, pri tem pa še zapirajo oči pred dejstvom, kdo kaj naredi in kolik prispeva. Takšna politika pa nujno vodi v gospodarski polom in ni čudno, da smo blizu položaja, v katerem smo bili pred pričetkom gospodarske reforme, ko se namreč deficit v plačilni bilanci nenehno večja, cene naraščajo, likvidna sposobnost delovnih organizacij pa je izredno zaskrbljujoča (INI dolgujejo več kot 600.000.000 dinarjev). Le slab argument je citat dela resolucije IX. kongresa ZKJ in skupščinske resolucije o ekonomski politiki za leto 1969, ki je zapisan poleg članka Jovanke Brkić, ko pa vendar te resolucije vsebu-

Torej tovariši, nekje mislim, saj bi rekel, da bi mogoče, kakor pravim, zlasti pa, torej, kakor mislim, samo, rekel bi, namreč to, mislim pravzaprav, oziroma nekje in pa zlasti, kajne? Torej, naj povem, tudi to, rekel bi, da zgolj, nekako, ali pa, zlasti pa mislim, torej, ne gre toliko za, kot se zdi, mislim nedvomno, recimo že zdaleč pa ne mislim, da nekje, nekako, mislim, potrebno bi bilo, nekoliko, da bi, zlasti pa mislim, predlagal bi nekje, pa mislim, da, bilo potrebno, namreč mislim, na vsak način! Nujno je torej, če si lahko dovolim, torej tovariši, rekel bi, da zgolj, nekako in ne, zlasti, kakor torej, da bi in pa, da bi, pa ni mogoče, jasno je, da gre za to, da bi nekje lahko, nekako, sicer pa je potrebno, da bi na vsak način, namreč mislim in še enkrat, poudarjam prej navedeno! Torej ni dvoma, mislim, da so dejstva nekje jasna, oziroma, da bi lahko na vsak način, če si lahko dovolim, predlagal bi, kajti nujno bi bilo! Jasno je, da medtem, zlasti pa predvsem mislim, da je problem nekje popolnoma jasen.

Strah ima velike oči

Nekateri naši komentatorji seveda niso pozabili takoj začeti svariti pred nevarnostjo raznih nacionalizmov, šovinizmov itd., vsake vrste, ki bi utegnili ogroziti naš družbeni sistem. Tudi tista težnja, ki je zlasti prisotna med našimi emigranti in baje tudi v SR Sloveniji, težnja po »samostojni Sloveniji« (?) , bi lahko baje v tem trenutku Slovincem samim najbolj škodovala. Menimo, da je takšna bojazen odveč in pretirana, če že nima namena vnaprej kooga politično diskvalificirati. V Sloveniji je bilo pač tega nacionalizma vselej najmanj, niti ni nikoli prišel do izraza. Če so pa komu resnično pri srcu interesi našega naroda, pa ga menda še ne bomo razglasili za šovinista. Ali pa?

Bravo Večer!

Izredno in hvalevredno je slovenski tisk objektivno poročal o še ne minulih dogodkih. Z obilico podatkov in nadvse dobrih komentarjev je pripomogel k boljšemu razumevanju in ocenjevanju celotne situacije. Prvo violino je vsekakor igral mariborski Večer, ki je na stvar prvi opozoril, nato pa ves čas dosledno in objektivno poročal, povzemal, komentiral. Ta opomba se nam zdi potrebna zaradi tega, ker vemo, kako pomembna je vloga tiska pri pravilnem konstituiranju javnega mnenja, še zlasti pa zato, ker se je v preteklosti pogosto dogajalo, da je bil tisk vse prej kot objektivno obveščevalec, kaj šele soustvarjalni dejavnik.

Prebiti zidovi

Slovenci smo bili tokrat enotni. To je gotovo zgodovinskega pomena. Tako ljudje na Gorenjskem kot v Prekmurju ali na Dolenjskem, torej tudi tisti, ki bi po starem načinu mišljenja verjetno ne videli v cesti, ki bo tekla daleč od njihovih krajev, svojega neposrednega interesa, so odločno in jasno izrazili svoje mišljenje in hotenje. To, za kar so si mnogi tako dolgo in tako krčevito prizadevali, je bilo doseženo čez noč. Slovenski prostor je bil ob konkretni zadevi enoten. Naj tako ostane tudi vnaprej.

Ne hierarhije, ne ideologije

Prebito je bilo tudi tradicionalno nezaupanje do tistih, ki nas vodijo. Naj za koga zveni še tako paradoksalno in v nasprotju s samoupravnimi načeli — takšno nezaupanje je gotovo obstajalo, če ne drugega nezaupanje v sposobnost in resnično zavzetost za slovenske interese. Sedaj vemo, da smo od Murske Sobote do Kopra izbrali ljudi, ki vedo kaj ločejo, ki so sposobni tudi odločiti in ukrepati. Tudi ni nihče govoril o nekakšnih abstraktnih razrednih internacionalnih interesih in obveznostih, kakor je bila doslej mnogokrat navada. Dokončno je torej jasno, kar je dejal Tito: razrednih interesov ni mogoče ločiti od nacionalnih.

Študenti na počitnicah

Jesen si bomo zbrali v predavalnicah, na hodnikih, na cestah... z izkušnjo več. Sedaj nam je marsikaj bliže in jasnejše. Stvari so se začele razodevati same od sebe. Strnimo se okrog študentske skupnosti, bodimo močni, kajti natančno vemo kaj hočemo. Čas terja od vsakogar izmed nas soudeležbe. Akcije.

Na koncu moram opozoriti, da ni bil namen mojega razmišljanja zvaliti morda krivdo na Jovanke Brkić, ker bomo vsaj za sedaj morda ostali brez hitre ceste, ampak me je zbodlo v oči že »načelna« načelnost pisanja nekaterih naših časnikarjev, še posebej, če se skrivajo za resolucijami in tako izkažejo nemoč svoje zdrave presoje in nesposobnost razkrivanja argumentov.

Braco Zavrnik

V zadnjem času je opaziti vedno več zeber in oslov na naših cestah. (F. Hedl)

katedra

LISTI MARIBORSKIH ŠTUDENTOV IZDAJA ODBOR ZS MVZ

KATEDRO UREJA UREDNIŠKI ODBOR:

OLGA CERIC, DRAGO JANCAR, IVO RUDOLF,

BRACO ZAVRNIK, JANEZ GUJT, BOGO CERIN (FOTOREPORTER)

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO JANCAR

TEHNIČNI UREDNIK: MARIJAN ZMAVC

SEKRETAR: FRANCE FILIPOVIČ

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: ŠTUDENTSKI DOM, OB PARKU 3 — II. 22 004 —

CENA IZVODA 50 PAR (LETNA NAROČNINA 10 ND ZA USTANUVI

IN PODJETJA 15 ND, ŽIRO RACUN 518-678-548

NENAROČENIH SLIK IN ROKOPISOV NE VRACAMO

TISK: CP MARIBORSKI TISK